

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De vitio Iræ & varijs eius gradibus. Cap. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

num. 7.

Prov. 30. 8.

Iob 20. 22.

Grego. 15. Mor. cap. 13.

Cassian. lib. 7. ca. 22.

VII.

Hebr. 13. 5. Psal. 145. 9.

Luca 12. 14.

II. 27. 18.

VIII.

declarat statim subdens: Nihil enim intulimus in hunc mundum; haud dubium quod nec auferre quid postumus.] Quid enim sapientius quam ea, quae sunt a nobis relinquenda, contemnere, & eorum contemptu meliora, semper mansura, & plane aeterna comparare? Hoc sapientiae documento urgebatur sapiens, cum ita ad Dominum precabatur: Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria.] Mendicitatem horret, ne in aliquod delictum praecipitet, & rerum temporalium cura sollicitans, mentem a tranquillitate dimoueat. Et diuitias etiam odio habet, ne ad superbiam & elationem impellant. Postulat verò necessaria, quae & corporis necessitati sufficiunt, & profectui mentis inferuiunt. Non ergo amplius quam victum ad corpus sustentandum sufficientem, & vestem tuam profectui congruam, & si quae sunt alia ad vitam spiritualem tranfigendam necessaria, requiras: nam qui rebus superfluis satiari contendit, non in cordis quietem, sed in dolorem se ipsum, & inquietudinem coniciit. Vnde sanctus Iob ait: Cum satiatus fuerit, arctabitur, aestuabit, & omnis dolor irruet super eum.] Quia videlicet, vt optimè meditatur Gregorius: prius illum poena concupiscentiae excremat, deinde cura custodiae eorum quae parauit, exagitat, & tandem vltio diuina ob male possessa consumit. Non sufficit autem sola necessaria querere, nisi etiam enitaris nihil eorum, vt proprium possidere. Ea, quae tibi ministrantur aliena, considera, vnde cum gratiarum actione recipe, & si auferantur patienter sustine. Et generaliter ita rebus vtaris, vt tamen cor tuum sui amore ac desiderio non illigent. Non enim tam affectus philargyriae vitandus est, inquit Cassianus, quam affectus ipsius radicis amputandus. Nihil enim proderit pecunias non habere, (& idem est de qualibet alia re) si voluntas in nobis fuerit possidendi.] Hæc ille.

Erit autem hæc nuditas non multum difficilis, si discas spem tuam in Domino collocare, ac de eius suauissima prouidentia confidere. Ille namque, qui ait: Non te deseram, neque derelinquam: ille qui dat iumentis escam ipsorum, & pulis coruorum inuocantibus eum: nullo modo dilectis filiis suis vniuersa propter illum deserentibus, necessaria negabit, nec eos præ fame ac nuditate periclitari sustinebit. Verbum eius est: Considerate coruos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, & Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis? Considerate lilia quomodo crescunt, non laborant, neque nent. Si autem fœnum Deus sic vestit, quanto magis vos pusille fidei? Si verò tam benignum ac fidelem habes prouisorum, quare non iactas omnes curas in eum? quare, quòd nihil tibi ex necessariis deerit, de tanto amore ac misericordia confidis? Vana autem, curiosa, & superflua non quaras, quia ille pro vanis contemptus, vera; pro curiosis spretis, mirabilia; pro superfluis abiectis, gloriam aeternam donabit, & bona, quae te in perpetuum explant, abundanter impertiet.

Recede a consortio cupidorum, eorum videlicet, qui solo corpore, non mente, temporalia neglexerunt, qui in statu paupertatis abundantiam, & splendorem diuitum amant, & nihil quod ad corporalem commoditatem atinet, in cibo, in potu, in indumento atque in apparatu refugiunt: & sola illa huius vitæ commoda auersantur, ob quorum admissionem riderentur. E contra verò libenter cum illis habita & conuersare, quos non sola professione sed etiam spiritu, pauperes esse persenseris; quos communis cibus reficit, lacera vestis operit, & quibus modica cellæ

A supellex sufficit. Pessima est, & molesta illorum societas, & præcipue arcta familiaritas. Pessima quidem, quoniam te ad similia desideria possidendi, & ex illa ad peccata, quae ex immoderata cupiditate sequuntur, permouebit; ex qua, vt Augustinus ait, omnium peccatorum spinae producantur. Molesta verò, quia curas & sollicitudines acquirendi, & quæritæ conseruandi suscitât. Istorum autem conuersatio optima est, & iucunda, quæ despectum terrenorum docens, amorem caelestium ingerit, & materiamurbationum succidens, mentem in magna tranquillitate constituit.

Tandem, ô religiose, te mundo mortuum existima, sicut verè es, & velut mortuus, nec sæculi desiderijs polluaris, nec curis cognatorum solliciteris. Prodigium enim est, mortuum ad vitam redire, res mundi querere, ac velle bonis visibilibus abundare. Sic valde absurdum est, te in sepulchrum, id est, in cellam, in qua propter Dei amorem te ipsum sepelisti, delicias secularium, & commoda eorum, qui sæculo viuunt, id est, mundanorum, inuehere. Monstruosum quoque est, mortuum curam viuorum gerere, & eorum statum velle dirigere. Ita profectò præter naturam est, si tu velis sorores, & fratres, & consanguineos ditare, ipsorum connubia tractare, & huius mundi dignitatibus adaugere. Relinque illos affectu, quos statu & obligatione, propter Deum deseruisti, nec nisi in extrema, aut graui necessitate, ac de consilio prælati, illorum curis impliceris. Hac ratione desiderium habendi eorum causa a tuo corde reuelles; & si nec tibi, nec aliis quicquam immoderatè concupiscas, ab huius vitæ tyrannide per Dei gratiam liberaberis.

De vitio iræ, & varijs eius gradibus.
CAPVT IX.

IR A est immoderatus appetitus vindictæ. Nec enim omnis iracundia vitium est, sed illa dumtaxat, quæ quantum ad substantiam, vel quantum ad modum, ordinem rationis excedit. Irasci enim malis & peccatoribus ex iudicio rationis, & cum debita moderatione, non est malum, quod indicat sanctus Dauid, dicens: Irascimini, & nolite peccare.] Immo non irasci peccatis, nec illa prohibere, neque, si possis & debeas condignam peccatoribus poenam infligere, crimen esse potest. Quare Chrysostomus ait: Qui cum causa irascitur, non erit reus. Nam si ira non fuerit, nec doctrina proficit, nec iudicia stant, nec crimina compescuntur. Iusta ergo ira mater est disciplinae. Itaque non solum non peccant qui cum causa irascuntur, sed è contra nisi irati fuerint, peccant: quia patientia irrationabilis vitia seminat, negligentiam nutrit, & non solum malos sed etiam bonos inuitat ad malum.] Ita verò tunc bona est, quando rationem non præuenit, neque obnubilat, quando appetit vt puniatur, qui puniri meruit secundum mensuram delicti, ab eo, qui facultatem habet puniendi, & propter debitum iustitiæ finem. At si quis appetat punitionem alterius ex solo desiderio vindictæ, aut vltra delicti mensuram, aut velit per se ipsum, aut per alium non habentem ad id facultatem, punire, aut omisso ordine debito punitionis, vel denique si motus iræ interiùs aut exterius sine fræno rationis efferuescat, tunc motus iste pertinet ad vitium iræ, & pro qualitate peruersitatis maiorem aut minorem habet malitiam. Quem motum pro-

Aug. lib. 3. de lib. arb.

IX.

Psal. 3. n. 5.

Chrysost. hom. 11. in Matt. in imper. scilicet.

Matth. 5.

nu. 22.

Ephes. 4.

31.

Eccles. 7.

nu. 10.

Iob. 5. nu.

2.

Grego. 5.

Mor. cap.

31.

Genes. 4.

nu. 15.

Ambr. li.

2. de

Cain ca.

vlt.

Rom. 12.

19.

Ansel. ib.

Grego. 31.

Mor. cap.

17.

Prou. 18.

1.

hibuit Dominus illis verbis: Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio: qui autem dixerit fratri suo, Racha, reus erit concilio: qui autem dixerit, fatue, reus erit gehenna ignis.] Et Paulus ait: Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor tollatur à vobis.] Salomon quoque: Ne sis velox ad irascendum, quia ira in sinu stulti requiescit.] Ira, ac indignationis mala refert latè Gregorius, exponens illud Iob: Vitum stultum interficit iracundia, & paruulum occidit iniuria.] Ait enim, iracundia sapientiam perdit; vitam amitti; iustitiam relinquere; vitæ societatem deserere; concordiam rumpi; lucem veritatis obscurari; sancti spiritus splendorem excludi; quæ omnia sanctissimus doctor latè profequitur. Ab hac autem truci ac crudeli bellua Domini nos imitatio compescit, qui ponens signum in Cain ne quis eum auderet occidere, reflectere voluit errantem, vt inquit Ambrosius, & beneficio suo inuitare ad correctionem.] Sic & nos iniurias ab inimicis illatas benignè remittamus, & eos non indignatione & vindicta duriores faciamus, sed mansuetudine & iniuriæ condonatione ad correctionem & amorem inuitemus.

Transiamus nunc ad gradus iracundiæ, qui nos infestare & ferire solent. Et primò sciendum est, ex triplici causa solere iracundiam excitari, aut scilicet ex vera iniuria, vel contumelia alicui illata, aut ex iniuria præsumpta, quam sibi vel aliis, amicitia aut sanguine iunctis, factam existimat, aut ex iniuria ab eo, qui exarscit, vt irascendi ansam accipiat, sine vlla ratione conficta. Quidam enim ex aliqua vera iniuria, qua læsi sunt, quia nimirum à verbum contumeliæ sibi dictum est, aut fama, vel honor ablati, ad iracundiam permouentur, nec sciunt talem iniuriam æquo animo sustinere, illud mandatum refutantes: Non vos defendentes, (id est, non vindicantes,) charissimi, sed date locum iræ.] hoc est, vt interpretatur Anselmus, sine iram & iniuriam à persecutore illatam in vobis expleti. Alij ex iniuria existimata ad indignationem excitantur, qui cum nihil mali in ipsos admissum sit, se aut verbo, aut opere læsos esse fatentur. Quos in hunc modum describit Gregorius: Ira deuictum cor quasi ex ratione solet exhortari, cum dicit: Quæ erga te aguntur, æquanimiter ferri non possunt: immo hoc patienter tolerare. peccatum est, quia si non eis cum magna exasperatione resistitur, contra te deinceps sine mensura cumulatur.] Alij tandem (quod certè est mirabile) occasione iræ & rixarum quarunt, & vt cum aliis rixentur, & proximos suos contumeliæ verbis afficiant, se prius aliqua iniuria affectos, vel sermone, vel opere, vel signo fuisse contingunt. De hoc, & de similibus dicit Salomon: Occasiones quarit qui vult recedere ab amico: omni tempore erit exprobrabilis.] Merito quidem apud omnes probrosum habetur, qui cum nec læsus debuisset ab amicitia recedere, causas tamen sine vlla occasione irascendi, & amicum defendendi, prætextit.

Nunc primus gradus iræ, & maximus sit, quo quis aut vera, aut existimata, aut ficta iniuria tactus, ita exarscit, & rabie indignationis accenditur, vt fratrem percutere aut vulnerare non metuat. Quod si à cæde, vel vulnere, vel percussione prohibeatur, semetipsum præ furore cædit, mordet, & colaphis ac pugnis discerpit. Dignus quidem non solum pugnis suis, sed etiam acerbior dolore, vt qui iram ratione non cohibet, inops rationis factus damnium sepositæ rationis persequatur. Huius absentia saltem quoad vsum locum in eis tribuit furori, qui tunc appetitum sine vilo moderamine moderatur, & manus ac to-

tum corpus gubernat. Appetitus autem furore percitus, & corpus eodem furore ad opus incitatum, manus & pedes exerit, & calcibus more bestiarum ac pugnis iniuria afficientem elidit. Cum iracundo ergo non facias rixam, & cum audace non exeat in desertum; quoniam quasi nihil est ante illum sanguis, & vbi non est adiutorium, elidet te.] Et spiritum ad irascendum facilem quis poterit sustinere? Certè qui ira commotus vsque ad opus iniuriosum procedit, non minus quam leo, aut vrsus ab omnibus vitandus est, & eius conuersatio omnino fugienda, quoniam quæ crudelitatis opera in bestiis naturalis feritas peragit, in isto effrenata iracundia committit. Non putamus in cæteris religiosis eò vsque iracundiam dominari, vt vulnera & cædes infligat. Rarissimè enim tantum poterit ira in aliena domo, scilicet in domo pacis, atque concordie, vt vsque ad summum protracta cum grauissimo etiam aliorum scandalo penitus è propria sede pacem eiiciat.

Alter gradus est, cum quis à fratre læsus, in verba contumeliæ prorumpit, & lædentem, aut ignorantem, aut fatuum, aut stultum vocat, & si non manum ad vulnus mouet, at linguam ad conuicia dissoluit. Quæ nonnunquam ita motu iræ eam vrgentis excedit, vt maledictionem in fratrem iactet, & hoc à Deo preceperit fieri, quod ipsemet patrare erubesceret. De similibus dictum est: Excucietur vt gladium linguas suas: in eunderunt arcum rem amaram, vt sagittent in occultis immaculatum.] Et merito lingua maledictum inferens, gladio & sagitta comparatur, qua sit, vt voto & voce homicidium peragat, quem admodum Gregorius ait, etiam cum à lætione proximi, manibus cessat. Et quemadmodum qui corde foeminam concupiscit, & cæchatus est eam in corde suo: ita, qui ex corde malum imprecatur, quod ad crimen attinet, ipsum quoque malum infligit. Alij verò irati non fratri iræ occasionem præbent, sed sibi bimetipsis maledicunt, & se iumenta, aut stultos vocant, aut mortem imprecantur, quod talem iniuriam sustineant, & se iniuriantes non feriant, aut occidant. Iure optimo sanè se stultos appellant, qui opus magnæ sapientiæ, scilicet iniurias dissimulare, & patienter ferre, stultitiam existimant. Nec se Iob & Ieremias exemplo defendant, quorum ille maledixit diei suo, id est, diei in quo natus est: hic verò illum imitatus, dixit: Maledicta dies, in qua natus sum; dies in qua peperit me mater mea, non sit benedicta: maledictus vir, qui annuntiavit patri meo dicens: Natus est tibi puer masculus, & quasi gaudio lætificauit eum.] Sanctorum enim verba ex Dei amore, & zelo diuini honoris profecta, quibus huius vitæ miseria auersati sunt, non sunt in alium sensum detorquenda, nec ad iræ nostræ excusationem vsurpanda. Talia verò sunt verba duorum prædictorum, quorum ille ex Dei amore, diei suo, id est, illi quo peccato cepit viuere, ex quo prodierunt tantæ miseria, malum imprecatur, optans, vt inquit Ambrosius, perire diem sæculi huius, quo sublato, dies æternitatis adueniat. Hic verò zelo diuini honoris, & animatum incitatus, diei suo maledicit, hanc vitam cum futura mutare desiderans, ne videret calamitatem eorum, quos Dominus inter omnes nationes in populum sibi peculiarem elegerat, & in suam familiaritatem ascuerat. Qui & nunciatus natiuitatis suæ execratus est, non quasi vir sanctissimus illi contigisse malum appeteret, sed vt vim sui zeli ac doloris exprimeret. Ita doleo, inquit, populi à deo electi calamitatem, vt secundam hominem loquens, vellem potius omnia ad meum esse pertinentia non fuisse, quam tantam perucacium hominum incredulita-

Eccles. 8.

19.

Prou. 18.

14.

Psal. 63.

4.

Grego. 5.

Mor. cap.

31.

Iob. 3. 1.

Hier. 10.

14.

Ambr. lib.

de bono

mortis c.

2. c. in

Lucam. c.

4.

tem videre, tantamque eorum calamitatem, quæ mihi interius inspiratur, audire.

Tertius iræ gradus non contumelias parit, sed amaras querimonias, & temerarias detractiões eorum qui nos iniuria affecterunt, emittit. Nam durtiem, & ingratitude[m] ipsorum prædicamus, & eos immisericordes, personarum acceptores, homines in expertos, superbos, ambitiosos, & nihil aliud nisi suam & suorum amicorum commoditatem quærentes, dicimus. Et quia indignatio linguam aduersus fratrem, & interdum aduersus prælatum exacuit, nihil in eo quasi gladius biceps, non laceratum, & con-scissum relinquit. Turbatus est à furore oculus meus, (ait sanctus Dauid, personam infirmorum suscipies) inueteraui inter omnes inimicos meos.] Oculus enim carnis turbatus res sibi obiectas aliter quam sint, præ turbatione perspicit, & oculus mentis indignatione commotus opera fratrum & prælatorum quasi inuersa & dissipata considerat. Hinc quod re-ctum est, prauum cogitat, quod bona intentione factum, nocendi desiderio gestum diiudicat. Quod autem interius sentit, ore promit, & nihil aliud lingua viperea, nisi mendaces detractiões resonat, & inde ad priorem uersutatem, id est, ad vitam profanam & sæcularem remeant. Sicut enim sæculares homines proprio amore occæcati, quicquid sibi aduersum est damnant, ita religiosi eodem amore uincti, & ira ac furore possessi, quæ suæ uoluntati, & suo honori non congruunt, acuti querimonia, & aliorum detractiõe condemnant.

In quarto iræ gradu sunt illi, qui nullam quidem contumeliam iactant, nullam querelam, aut detractiõnem proferunt, ac tristitia, & insinuate uultus, ac tetrico quodam & profundo silentio conceptam intus indignationem ostendunt. Huius gradus meminit Gregorius dicens: Aliquando ira perturbato animo quasi ex iudicio silentium indicit, & quo se foras per linguam non exprimit, intus interius ignescit, ut iratus quisque colloquutionem suam proximo subtrahat, & nihil dicendo, quam sit auersus dicat. Eundem egregie describit Cassianus in hunc modum: Illud uero quale est, quod interdum patientes esse nos credimus, quia respondere contemnimus la-cessiti, sed ita commotos fratres amara taciturnitate, vel motu gestuque irrisorio subannamus, ut eos magis ad iracundiam uultu tacito prouocemus, quam tumida potuissent incitare conuicia: in eo nos æstimantes minime apud Deum reos, quia nihil ore protulimus, quod nos notare hominum iudicio, aut condemnare potuisset? Quasi uero apud Deum uerba tantummodo, & non præcipue uoluntas uocetur in culpam, & opus solum peccati, non etiam uotum ac propositum habeatur in crimine? aut hoc tantum quod unusquisque fecerit per loquelam, & non quod etiam per taciturnitatem facere studuerit, in iudicio sit quærendum:] & cætera. Hi autem, qui exteriori tacent, quanta interius loquantur, quanta in inimicos suos contumelias uerba pronunciant, quantis irrisiõnibus, detractiõnibus, & subsannationibus eos imperant, mirabile est. Sub illo externo oris silentio quam fortes clamores intonant, quam sine ullo ordine, aut mensura querimonias uociferantur, quæ fratrem sæpe innocentem, & nullius culpæ sibi conscium ferunt, increpant, atque condemnant? Quantæ illius respõsiones cogitatione finguntur, & quantæ aduersus illas, & quam inuerecundæ replicationes cogitantur, ut sub illa exteriori pace immane se bellum abscondat, & importuna contentio delitescat? Has omnes cogitationes concepta indignatio fouet, & eisdem promouetur, & crescit, nisi homo suam in-

A saniam erubescens: (nam & ira auctore Basilio insania quadam est) animi lenitate interius taceat, & omnia hæc vincula tristitiæ præscindat.

Quintum iræ gradum, & satis ridiculum, illi occupant, qui sub externis signis lenitatis magis ac magis tum fratris tum sui ipsorum iram accendunt. Videbis quosdam iniuria læcessitos, qui risu, aut potius fratris irrisiõe peccatos ac animo tranquillos se simulant, cum tamen furore indignationis exæstuent. Et cum possent leni & modesta respõsione scintillam contentiõnis extinguere, risu & cachinnis magnum iracundia[m] ignem accendunt. Alij uersus alicuius psalmi decantant, & nescio quid ex diuinis Scripturis ab alio secedentes musitant, quo illius iracundiam au-gent, & se fratris contemptores, & superbissima indignatione uictos aperiunt. Alij leui sermone fratris attacki, faciem illi offerunt uerberandam, quasi illud dictum Saluatoris: Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram,] præ desiderio perfectionis, adimpleant. Nescientes, Dominum, ut Cassianus pulchre ait, non alteram maxillam, id est, sinistram, offerendam percipienti mandasse, sed alteram dexteram, id est, interioris hominis faciem ictui exponendam præcepisse. Quod tunc fit, quando quis mansuetudinis ac humilitatis assensu uoluntatem ferientem se subiicit, & ne iracundia amplius inardescat, iniuriam patienter dissimulat, & propriam reprehensionem ac confusionem admittit.

Hunc quem diximus iræ gradum sequitur sextus, in quem labuntur illi, qui præ indignatione à fratribus se sequestrant, & solitarij in cella, quo tempore egrediendum esset ad opus commune, uel absconditi in angulo domus, non sine aliorum scandalo perseuerant. Cum alijs ad communem refectiõnem non accedant, & si ad mensam recumbant, cibo abstinent, & ira satiati, quod attinet ad cibum corporalem, ieiunant. Quorum abstinentia cum non diuino numini, sed iracundia consecratur, quodammodo possunt ipsi illa Deuteronomij incipitatione percelli: Immolauerunt dæmoniis, & non Deo, dijs, quos ignorabant.] Ieiunant enim, & cibum potumque respuunt, quo indigent, non ut Deo placeant, sed ut iram cordis & tristitiam ostendant. Nec in tali insania iracundia stultitia sistit, uerum etiam ad alia perniciosa se extendit, dum quis orationem, psalmodiam, & Dei cultum ira oppressus prætermittit. Unde & ipse Deus licet immerito, inquit Thomas Aquinas, si forte eius est ille tractatulus de diuinis moribus, de turbatione iracundi, recipit quodammodo detrimentum, ex eo quod tunc non uult is, qui iratus est, cantare, uel studere, uel legere, uel orare. Optimam fortassis occupationem putat, irasci, quæ digna sit, ut propter eam & congregationis opera, & consuetus cibus, & ea, quæ diuini sunt cultus, deferantur, & totum cor solummodo felle amaritudinis sagine-tur.

Septimum iræ gradum numeramus iniquitate priorem, quo aliqui semel irati per multos dies, menses, & annos iram indignationemque conseruant, & uel leuiter offensi nulla sustinent ratione placari. Audiunt Paulum dicentem: Sol non occidat super iracundiam uestram:] & quasi hoc alijs, non sibi diceretur, non solem tantum, sed omnem ætatem uolunt atque decernunt super iram occidere. Quos Gregorius lignis durioribus & grauioribus cõparat, quia si forte tardius ignem iræ suscipiant, ac conceptum furorem uix post multum tempus amittunt. Proprium malum intra præcordia nutriunt, quod profecto statim atque exortum est, extinguere, & necate debuerant. Quam, dicit frater, inquit Chryso-

Basili. ora. de ira. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4.

Matth. 5. 39. Cassian. coll. 16. c. 22.

Deut. 32. 17.

D. Thom. opus. uol. 66. in u. stitia.

Ephes. 4. 26.

Psal. 6. 8.

Gregor. 5. mor. c. 31.

Cassian. coll. 16. c. 18.

Chryso-
hom. 30.
ad popu-
lum An-
tioch. 20.
5.

Matth. 6.
12.

Matth. 18.
26.

Basil.
cōst. mo-
nast. c. 14.

stomus, tuis visceribus feram includis? Satius est anguem, vel viperam in corde tuo latere, quam iram & rancorem. Illa namque nos repente relinquunt, hæc autem semper remanet, dentes infigans, infundens venenum, graues infundens cogitationes.] Quam verò longe absint hi à vero profectu, ex eo perspicui potest, quòd cum quotidie sæpius dicant: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris;] nolunt tamen iniuriam acceptam suo fratri dimittere. Debent illi decem millia talenta: & quotidie dicunt, & fortè cum lacrymis: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.] Sed ita insipientes sunt, vt nolint paruum offensam obliuisci, nec sustineant centum denariorum remissionem decem millium talentorum debitum remensare. Hos ego non spirituales viros, sed fictos Christianos libentius vocarem, qui cum exterius vestem, & gestum, & signa vitæ religiosæ præferant, intus corda paganorum, nullam erga alios misericordiam admittentium, gestant.

Postremum iræ gradum prælatis reliquimus, qui in correctione subditorum, aut verbis, aut factis mensuram lenitatis excedunt. Qui causam quidem puniendi habent, & facultatem seipsum, & totam domum turbandi, & in punitione excedendi non habent. Eos ergo, quomodo subditos punire debeant, & quomodo immoderatè irasci non debeant, docet bene Basilius, cuius sententia relata, nos prælatorum doctrinam in proprium locum reiciemus. Sic sanctus doctor ait: Cæterum si vsus inciderit, vt suscipienda aliquando à nobis aduersus alicuius negligentiam indignatio sit, qui videlicet sit in nostra ditione, adhibenda in eo cura est, vt indignatio ratione sit temperata. Siquidem gladii medici vtuntur, vtuntur & homicidæ. Verum hi, quòd ad eos tractandos ira atque immanitate impulsu accedunt, sceleratissima per eos designant facinora: nempe qui eos, quibuscum generis sunt communione coniuncti, vita spoliunt. Illa contra quòd ex ratione ipsis vtuntur, magnas ex iis afferunt utilitates. Siquidem eorum opera vsu, constitutos in periculis homines liberant. Eodem modo etiam, quicumque adhibita in consilium ratione sibi indignandum censuerit, magno opere illi utilis fuerit, aduersus quem animo incitatus sit: nempe qui eius vel negligentiam corrigit, vel improbitatem: contra autem, qui ab ira vinci se sentit, ab eo verò rectum proficisci nihil potest.] Prælatorum ira eo leuior & tolerabilior est, quòd ex bono zelo procedat, & sanctum timorem, ac defectuum metum incutiat. At ipsi non minùs quam alij immoderationem, & nimietatem vitent, quæ non tantum eorum profectui officit, verum & amorem subditorum erga eos, clauem scilicet gubernationis, minuere potest. Sed nos præcipuè, qui subditi sumus aduersus pestilens vitium mentis tranquillitatem turbans, & omnem profectum impediens, gnauius insurgamus.

De remedijs ad vincendam iram.

CAPVT X.

NON est facilis perfecta iracundiæ victoria, quam passio iræ semper apud nos duratura sustentat: & cum aliquando sine vitio irascendum sit, non est proum mensuram rationis tenere, & ultra mensuram non irasci. Hi etiam, quibuscum in mundo viuimus, quorum aliqui mali, aliqui licet boni, imperfecti tamen, ali-

qui & si perfecti, sed nullo modo nostro ingenio consoni, nos sapissimè ad iracundiam prouocant; & ea quæ concupiscimus, & negantur, quæ loquimur, & refutantur; quæ agimus, aut facere aggredimur, & ab alijs impediuntur, millies quotidie indignationem exsuscitant. Quid dicam, ipsa natura aduersus nos pugnat, & nunc è cælo, nunc è terra, nunc ex proximis, nunc ex nobis metipsis multa, quæ iram accendant, insurgunt. Sed licet hoc vitium sit nobis victu difficile, non est tamen difficile gratiæ Dei ipsum, affectu iræ moderato retento, penitus in nobis extinguere, ac profligare, quod subiectis remedijs solet efficere.

Confidera mala iracundiæ elegantissimè recensita à Basilio, qui sic scripsit: Itaque fratres amantissimi, ne obsecro tantum nobis malum inducamus, animæ morbum; rationis tenebras; à Deo alienationem; obliuionem familiaritatis; principium bellorum; plenitudinem calamitatum; dæmonem pessimum nostris animis innatum, incolam quandam impudentem nostra interiora possidentem; denique sancti Spiritus iter ad nos impediendem. Vbi inimicitia sunt, contentiones, indignationes, secta, nostris animabus perpetuos generantes tumultus; ibi spiritus mansuetudinis haud requiescit. Et paulo superius eiusdem effectus ira enumerat: Effraenes linguæ, ora incustodita, incontinentes manus, contumeliæ, probra, accusationes, verbera, & alia eiusmodi quæcumque quis enumerare poterit, iræ sunt ac furoris fructus.]

Confidera malos imperfectos, & procaces tibi obloqui, te persequi, & iniuria afficere, tuamque virtutem à bonis laudari, ac honorari, & mala ab illis illata æquanimitè sustine horum approbatione contentus. Vnde Bernardus illa Cantorum verba: Recti diligunt te,] tanquam sponsæ dicta concipiens, hæc ait: Bona profectò consolatio cum blasphemamur ab alijs benefactores, si recti diligunt nos. Omnino sufficit aduersus os loquentium iniqua opinio bonorum cum testimonio conscientia. In Domino laudabitur anima mea, audiant mansueti, & lætentur.] Mansueti, inquit, lætentur, mansueti placeam, & æquanimitè audio quicquid in me iactare voluerit liuor perditorum.] Si autem boni occasionem tibi iracundiæ præbent, pro certo habe, aut te occasionem iniuriæ dedisse, aut eos zelo & intentione bona, in te aliquid quod doleat, aut opere aut verbo iactare. Quòd si tu culpam admisisi, mansuetè penam sustine; obduratorum enim est, velle sine correctione delinquere. Si verò gratis te impugnant, & sine culpa persequuntur; in hoc lætare, quòd factus similis Christo capiti tuo sine causa pateris, & pro bono zelo, quo te corrigere intendunt, gratias age.

Confidera dictum esse à Domino: Dimitte, & dimittemini;] & quòd magna peccata tua non dimittentur tibi, nisi tu parua in te à fratre commissa illi mansuetudinis desiderio condones. Optima negotiatio est, exiguo pretio rem admodum pretiosam coemere: appetenda industria est, paruo labore magnam dignitatem comparare; sed multo melius atque pretiosius iracundiæ cohibitione, & modicæ iniuriæ condonatione, multorum peccatorum indulgentiam obtinere. Vox Domini est: Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cælestis delicta vestra.] Proinde, dilectissimi, inquit Leo Papa, memores infirmitatis nostræ, quia facile in qualibet delicta prolabimur, hoc potentissimum remedium, & itam efficacissimum vulnerum nostrorum curationem nullatenus negligamus. Re-

I.
Basil.
orat. de
179.

II.

Cant. 1.
3.
Bern. ser.
24. in
Cant.

Psal. 33.
n. 3.

III.
Luca 6.
37.

Matth. 6.
14.

Leo ser. 1.
Quadrages.

mittamus